

De tekst is overal duchtig nagezien, oude verwijzingen zijn vervallen en nieuwe er voor in de plaats gekomen in overeenstemming met de recente literatuur, zoodat deze op de hoogte van den tijd is gebracht. Wat de afbeeldingen betreft doet KALLIUS de verheugende mededeeling, dat de „minder geslaagde” figuren uit den eersten druk door nieuwe zullen worden vervangen en dat alle afbeeldingen in den tekst zullen worden opgenomen. Een dubbele verbetering dus, die wij met belangstelling tegemoet kunnen zien, omdat de teekenaar VIERTLING, een der meest voortreffelijke teekenaars op anatomisch gebied, de verzorging der afbeeldingen op zich genomen heeft.

De tekst van de eerste aflevering geeft geen aanleiding tot bijzondere opmerkingen. Zij bestaat uit een inleiding, weefselleer en grondtrekken der ontwikkelingsgeschiedenis, deelen dus, die ook in andere leerboeken (en dan uitvoeriger) worden behandeld. Het aantal afbeeldingen is met 45 vermeerderd, die, wat de uitvoering betreft, voortreffelijk zijn. Zoo kan ik wijzen op enkele figuren over de vroegste stadiën der ontwikkeling (fig. 190—192). Het komt mij echter overbodig voor, althans in een overzicht der ontwikkeling, nog zoo veelvuldig gebruik te maken van de toestanden bij dieren, zooals vruchtvliezen bij de kip, jonge ontwikkelingsstadia van verschillende zoogdieren enz.

In het hoofdstuk over de weefselleer mis ik verwijzingen naar de microglia, die zeker voor de pathologie van beteekenis is. Een oordeel over het geheele werk laat zich natuurlijk eerst uitspreken zoodra de volgende afleveringen zullen zijn verschenen.

A. J. P. VAN DEN BROEK.

S. G. ZONDEK, *Die Electrolyte, ihre Bedeutung für Physiologie, Pathologie, und Therapie*. Berlin. J. SPRINGER, 1927. Prijs 24 mark. (geb. 25.50).

Dit boek geeft een in veel opzichten gelukkige en leerzame uiteenzetting van de beteekenis der electrolyten voor tal van physiologische gebeurtenissen, welke in wezen zuiver physicochemische processen zijn of althans in hoofdzaak daartoe zijn te herleiden of daarop schijnen te berusten. Als inleiding begint ZONDEK met een elementair overzicht der hedendaagsche opvattingen over den bouw der stof (atoomtheorie van BOHR), over den aard der colloidien, en over de colloïdale structuur der levende cellen. Dan volgt een aantal hoofdstukken over de algemeene en bijzondere werkingen van electrolyten op verschillende weefsels en organen, en hun aandeel aan tal van stof- en energiewisselingsprocessen. Ik noem: de beteekenis der H-ionen concentratie, het wezen en het belang der tamponmengsels (z.g. buffersystemen); de beteekenis der electrolyten voor de wateroeconomie en de vochtenbeweging in het lichaam. Een paar slothoofdstukken geven een inzicht in eenige ziekten beschouwd als stoornissen in de normale huishouding der electrolyten: diabetes, tetanie, nephritis, rhachitis terwijl ook enkele pogingen op het gebied der „electrolyt therapie” theoretisch belicht en practisch toegelicht worden.

Veel van wat in dit boek staat vindt men elders ook, bijv. in het bekende werk van HÖBER. Toch is het aangenaam naast het nieuwe, dat het biedt ook kennis te nemen van de ten deele nieuwe en eigen rangschikking der stof door den schrijver. Vooral in die afdeelingen der wetenschap welke zooals de door ZONDEK behandelde, dagelijks van inhoud en aanzicht veranderen, is het nuttig van het steeds wassende feitenmateriaal in telkens vernieuwde organisatie kennis te nemen.

G. VAN RIJNBEEK.

VICTOR PAUCHET-A. TIERNY, *La gastro-enterostomie. Technique-indications-dangers*. GASTON DOIN & CIE. Paris. Prijs 35 francs.

Dit werkje geeft meer dan de titel doet vermoeden. Niet alleen de gastroenterostomie wordt behandeld, maar ook de verschillende maagresecties. De schrijver spreekt dan van gastroenterostomie complementaire. Het is een waar prentenboek van de maagchirurgie. Op 200 bladzijden vind ik niet minder dan 189 duidelijke teekeningen, deels schematische, deels geteekende bij de operatie. Achtereenvolgens behandelen de schrijvers op korte duidelijke wijze de techniek, waarbij uitvoerig op de verschillende naadmethodes wordt ingegaan, het hechtmateriaal wordt besproken en talrijke kleine technicismen. Dan volgt de physiologie van de gastroenterostomie. Dit hoofdstuk heeft beslist niet dat aandeel gekregen dat het verdient.

Dan volgen de indicaties voor de gastroenterostomie en zeer uitvoerig de verwickelingen. Dit is m.i. wel het best geslaagde hoofdstuk, het bevat talrijke behartigenswaardige wenken. Boven dit hoofdstuk vinden wij vetgedrukt: „Si au cours d'une laparotomie, pour troubles gastriques, l'opérateur ne trouve pas de lésion nettement visible ou tangible de l'estomac ou du duodénum, il se gardera de faire un gastro enterostomie.

Il explorera la vésicule, l'appendice et, si cette exploration est négative, il fermera le ventre sans rien faire”.

Zeer behartigenswaardige woorden. Dan volgt de behandeling van de aanwijzingen om een te voren aangelegde gastroenterostomie weer te verwijderen, ook zeer lezenswaard. Ik geloof een ieder die in de maagchirurgie belangstelt dit boekje te mogen aanbevelen, al ware het slechts om de duidelijke figuren die bij velen begripsverhelderend zullen werken.

D. E. SCHOUTEN.

ABRAHAM FLEXNER, *Die Ausbildung des Mediziners*, eine vergleichende Untersuchung im Deutsche übertragen von WALTHER FISCHER. Berlin. JULIUS SPRINGER. 1927. Prijs 9 mark.

De letterlijke, geheel onveranderde vertaling van FLEXNER'S *Medical Education*, waaraan ik in voor twee jaren een reeks hoofdartikelen gewijd heb. Daarnaar verwijs ik wie een kritisch